

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady dňa 22. 3. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: PGO-RPMS/2023/00174

Programová služba: Dvojka

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo licencie: TD/2

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. PGO-RPMS/2023/00174 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Dvojka vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:


Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledok preverenia podnetu.

T: 3. 4. 2023

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 22. 3. 2023

Podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/00174 zaevidovaný dňa 13. 1. 2023
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Zakliata jaskyňa
Deň a čas vysielania: 6. 1. 2023 o cca 20:12 h
JSO: 

Programová služba: Dvojka
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo licencie: TD/2

Dátum: 15. 3. 2023

OBSAH PODNETU:

„... Podávam podnet na prešetrenie vysielania televíznej stanice Dvojka HD zo dňa 06.1.2023 v čase od 20:10 – 21:50h. Na uvedenom programe televízna stanica spustila vysielanie rozprávky ZAKLIATA JASKYŇA a to v jazyku UKRAJINSKOM. Samozrejme že na obrazovke počas celého vysielania uvedeného programu spustili aj slovenské titulky. Chcem Vás požiadať o preverenie a následné vyvodenie následkov nakoľko v Slovenskej republike je stále úradným jazykom Slovenský jazyk. Myslím si že týmto konaním došlo k porušeniu zákona a je nutné aby televízna spoločnosť znášala následky za tento čin. Pokiaľ bude nutné mám aj fotodokumentáciu kde priamo televízna stanica uvádza nasledovné: Dobrodružnú rozprávku uvádzame v ukrajinskom jazyku a so slovenskými titulkami.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (účinný od 1. 8. 2022):

§ 20

Všeobecné povinnosti vysielateľa

„(4) Vysielateľ je povinný

a) zabezpečiť pri vysielaní programov a iných zložiek programovej služby používanie štátneho jazyka, jazykov národnostných menšín a iných jazykov v súlade s osobitnými predpismi, 16)“

Zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku

§ 2

Štátny jazyk a jeho ochrana

(2) Kodifikovanú podobu štátneho jazyka na podnet odborných slovakistických výskumných pracovísk a odborníkov v oblasti štátneho jazyka schvaľuje a zverejňuje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo kultúry") na svojej internetovej stránke.

(3) Akýkoľvek zásah do kodifikovanej podoby štátneho jazyka v rozpore s jeho zákonitosťami je neprípustný.

§5

Používanie štátneho jazyka v niektorých oblastiach verejného styku

(1) Vysielanie rozhlasovej programovej služby^{9a)} a vysielanie televíznej programovej služby^{9b)} sa na území Slovenskej republiky uskutočňuje v štátnom jazyku okrem vysielania

a) inojazyčných televíznych programov^{9c)} alebo iných zložiek televíznej programovej služby s titulkami v štátnom jazyku alebo ktorým bezprostredne predchádza alebo po ktorých bezprostredne nasleduje ich vysielanie v štátnom jazyku,

b) inojazyčných rozhlasových programov alebo iných zložiek rozhlasovej programovej služby, ktorým bezprostredne predchádza alebo po ktorých bezprostredne nasleduje ich vysielanie v štátnom jazyku a rozhlasových programov alebo iných zložiek rozhlasovej programovej služby v regionálnom vysielaní alebo lokálnom vysielaní určených pre príslušníkov národnostnej menšiny vrátane podujatí v priamom prenose,

c) rozhlasovej programovej služby Rozhlasu a televízie Slovenska určenej na vysielanie kultúrnych a informačných programov do zahraničia, 10)

d) televíznych a rozhlasových jazykových kurzov a relácií s príbuzným zameraním,

e) hudobných diel s pôvodnými textami,

f) rozhlasových programov Rozhlasu a televízie Slovenska v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín, 11)

g) audiovizuálnych diel alebo zvukových záznamov umeleckých výkonov šírených vysielaním v pôvodnej jazykovej úprave spĺňajúcej požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka, 11a)

h) audiovizuálnych diel, ktorých dabing v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka bol vyrobený pred 1. januárom 2008 a ktoré boli odvysielané na území Slovenskej republiky pred 1. januárom 2008,

i) pôvodných jazykových prejavov jednotlivých osôb v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka zaradených do spravodajských, publicistických a zábavných televíznych relácií alebo rozhlasových relácií,

j) podujatia v priamom prenose so simultánnym tlmočením do štátneho jazyka v rámci inojazyčnej relácie.

(2) Inojazyčné audiovizuálne dielo určené maloletým do 12 rokov šírené vysielaním musí byť dabované do štátneho jazyka okrem vysielania audiovizuálnych diel určených maloletým do 12 rokov v jazykoch národnostných menšín v rámci inojazyčných televíznych programov alebo iných zložiek televíznej programovej služby podľa odseku 1 písm. a).

§11

Spoločné a prechodné ustanovenia

Štátnym jazykom sa na účely § 3 až 8 rozumie slovenský jazyk v kodifikovanej podobe podľa § 2 ods. 2; tým sa nevylučuje používanie inojazyčných nových odborných pojmov, termínov alebo pomenovaní nových skutočností, na ktoré sa ešte neustálil a nekodifikoval v štátnom jazyku vhodný rovnocenný výraz, ako aj používanie nespisovných jazykových prostriedkov, ak ide o ich funkčné využitie, najmä v umeleckej tvorbe a v publicistike.

(<https://www.zakonypreludi.sk/zz/1995-270#p5>)

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podnet na preverenie smeroval voči programu *Zakliata jaskyňa*, ktorý bol odvysielaný dňa 6. 1. 2023 o cca 20:12 hod., v ktorom sa podávateľ namieta, cit.: „... Na uvedenom programe televízna stanica spustila vysielanie rozprávky *ZAKLIATA JASKYŇA* a to v jazyku *UKRAJINSKOM*. Samozrejme že na obrazovke počas celého vysielania uvedeného programu spustili aj slovenské titulky...“

Obsah programu:

Veľkovýpravnú rozprávku *Zakliata jaskyňa* ¹² režírovala Mariana Čengel Solčanská, ktorá patrí medzi najúspešnejšie súčasné tvorkyne. Na konte má úspešnú rozprávku *Láska na vlásku*, ale aj strhujúci film *Legenda o lietajúcom Cypriánovi*.

Rozprávka sa natáčala vo viacerých lokalitách na Slovensku, v Česku či v Maďarsku. Vo filme tak môžete vidieť Vychylovku, Súľovské skaly, jaskyňu Driny či Demänovskú jaskyňu.

Aké tajomstvo ukrýva jaskyňa?

Príbeh inšpirovaný klasickými rozprávkami prenesie divákov do dávnych čias mýtov a legiend. Hlboko v kráľovskom lese po dlhé stáročia stála jaskyňa, ktorá poskytovala obživu a blahobyť.

Tajomstvá a poklady, ktoré ukrýva, však jedného dňa zlákajú mladú dievčinu Lenu, ktorá neodolá a vstúpi do jaskyne.

V tom okamžiku sa vstup zapečatí a jaskyňa už nikoho nepustí dnu ani von. Lena zostane uväznená a jaskyňa zatvorená.

Krutá kráľovná Berta, ktorú stvárnila Táňa Pauhofová, potrestá Leninho otca a zatvorí ho do väzenia. Zúfalému otcovi zostane už iba jediná nádej. Jeho druhá dcéra Ada začne pátrať po zmiznutej sestre a neúnavne hľadá spôsob, ako získať soľ, aby oslobodila otca. (zdroj: <https://www.rtv.slovensko.sk/novinky/filmy-a-serialy/312199/nezmeskajte-velkolepu-premieru-novej-slovenskej-rozpravky-zakliata-jaskyňa>)

V prípade programu *Zakliata jaskyňa* ide o prvý česko-slovensko-maďarský film, ku ktorému tvorcovia vyrobili ukrajinský dabing.

(zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Zakliata_jaskyňa)

Predmetný program, voči odvysielaniu ktorého namietal podávateľ, sme posudzovali na základe § 20 ods. 4 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, ktorý uvádza, že vysielateľ je povinný zabezpečiť pri vysielaní programov a ostatných zložiek programovej služby používanie štátneho jazyka, jazykov národnostných menšín a cudzích jazykov v súlade s osobitnými predpismi. Pod osobitným predpisom sa v tomto prípade myslí zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku. Ten v ustanovení § 5 ods. 1 stanovuje výnimky pre používanie štátneho jazyka vo vysielaní programovej služby, okrem iného aj „*vysielanie inojazyčných televíznych programov alebo iných zložiek televíznej programovej služby s titulkami v štátnom jazyku*“.

Konštatujeme, že program *Zakliata jaskyňa* odvysielaný dňa 6. 1. 2023 o cca 20:12:35 – 21:50:01 h bol vysielaný v ukrajinskom jazyku a po celý čas odvysielania bol sprevádzaný titulkami v slovenskom jazyku, čo je v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku.

Program sme posudzovali aj podľa ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku „*inojazyčné audiovizuálne dielo určené maloletým do 12 rokov šírené vysielaním musí byť dabované do štátneho jazyka,*“ s výnimkou „*vysielania audiovizuálnych diel určených maloletým do 12 rokov v jazykoch národnostných menšín v rámci inojazyčných televíznych programov.*“

V prípade monitorovaného programu *Zakliata jaskyňa* nešlo o program určený maloletým, program bol označený podľa JSO ako nevhodný pre maloletých do 12 rokov a ako na taký sa na neho nevzťahuje povinnosť odvysielania s dabingom v slovenskom jazyku.

Vzhľadom na vyššie uvedené konštatujeme, že odvysielaný program bol v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku, a teda k porušeniu zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách nedošlo.

ZÁVER:

Na základe analýzy programu sa domnievame, že odvysielaním programu *Zakliata jaskyňa* ¹² na programovej službe Dvojka dňa 6. 1. 2023 o cca 20:12 h podľa nášho názoru **nedošlo k porušeniu zákona § 20 ods. 4 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.** Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený.**

Popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. PGO/RPMS/2023/00174)

Monitorované vysielanie: Zakliata jaskyňa
Deň vysielania: 6. 1. 2023
Čas vysielania: cca 20:12 h
Označenie JSO: 12

časový kód je uvádzaný cca:

20:09:52 začiatok záznamu, prebiehajúci upútavkový blok
 zvukovo-obrazový komunikát
 reklama
 zvukovo-obrazový komunikát

20:12:35 začiatok monitorovaného programu *Zakliata jaskyňa* 12

Sprievodný mužský hlas rozpráva o krásnej krajine, v ktorej ľud miloval svojho kráľa pre jeho miernosť a vládnuť. Bohatstvo krajiny bolo bezpečne ukryté v jaskyni, v ktorej bolo toľko soli, že mali dosť pre seba, aj pre kupcov zo široka-d'aleka. Zázračná jaskyňa mala však jedno tajomstvo. Kráľ žiada svojho soliaru Buchvalda, aby pamätal na toto tajomstvo a strážil ho. V rubínovej sieni bilo srdce jaskyne a ľudia vedeli, že tých drahokamov, ktoré sú tam, sa nik nesmie dotknúť. Ak by niekto vzal z jaskyne čo i len jeden rubín, stihla by ho kliatba, a spolu s ním aj celé kráľovstvo.

Napadol prvý sneh. Lena nabáda Adu, aby sa za ňou ponáhľala, lebo inak otcovi vychladne obed, ktorý mu nesie. Ada za ňou vojde do jaskyne. Lena dá do košíka otcovi obed a zase beží. Ada upozorňuje Lenu, aby nešla do rubínovej siene. Lena namieta, že keď tam Ada nechce ísť, pôjde tam aj sama. Ada s fackou v ruke nájde kresby na stenách jaskyne. Lena stojí v rubínovej sieni a obdivuje ju. Pýta sa Ady, či verí tomu, že kto sa dotkne rubínov, že ho stihne kliatba. Lena povie, že možno je to iba rozprávka a nič by sa nestalo.

Princ Zach uteká za Adou, pretože mu zabránila, aby zastrelil srnu. Sprievodný mužský hlas rozpráva, ako obaja princovia stratili matku a ich otec – kráľ sa znova oženil. Macocha Berta bola krásna, ale srdce mala z kameňa. Buchvald spolu s ostatnými dedinčanmi ďakuje lesu za to, že im dáva teplo a jedlo. A tiež jaskyni, že ich živí. Pod holým nebom si želajú všetci šťastné Vianoce.

Princovia Cyril a Zach prišli k smrteľnej posteli svojho otca. Kráľ vie, že jeho čas sa naplnil. Žiada princov, aby pamätali na to, že sú bratia a stáli vždy pri sebe. Haní ich obidvoch, že rivalita ich celkom pohltila, a že byť kráľom je poslanie. Vysloví želanie, že nech panuje kráľovstvu ten, kto si to zaslúži. Vzápätí umrie. Macocha Berta sa ponúkne, že ona rozhodne, kto bude kráľom. Zalieča sa veliteľovi Viktorovi, aby sa stal jej milencom. Viktor ju odmietne. Lena nájde dar od otca – náhrdelník s prívieskami zo soli a hodí ho do ohňa. Odíde z domu a vyberie sa v noci do jaskyne. Otec s Adou a dedinčanmi hľadajú Lenu. Ada povie otcovi, že Lene sa máli darček od neho a ona si išla zobrať rubín zo srdca jaskyne. Otec sa nemôže dostať do jaskyne, lebo brána do nej zmizla. Ada našla rubín zo srdca jaskyne na zemi. Otec sa naň pozerá so strachom v očiach. Keď si Ada vybrala rubín z rukavice, zrazu uvidela v lese vlka. Buchvald povie Berte, že sa mu stratila dcéra, a že do jaskyne sa už nik nedostane. Tam, kde bola brána, je skala. Ada podá Berte rubín, ktorý tam našla. A povie, že v lese videla vlka.

Berta príde za oboma princami a povie, že kráľom bude ten, kto jej prinesie vlka. Viktor pripomína princovi, aby nespúšťali jeden druhého z očí. Ak sa Oplan postará, aby sa žiaden z princov nevrátil domov, Berta mu sľúbi odmenu. Princovia sa rozdelia v lese a každý ide

svojou cestou. Princ Cyril stretne zoči-voči vlka. Zistí, že je to vlčica a zasunie meč do pošvy. Hladká ju a povie, že jej neublíži. Vtom sa objaví Zach a mieri kušou na vlčicu. Zasiadne Cyrila šípom a vlčica ujde. Obaja princovia vytasia proti sebe meče. Cyril sa kľže po zemi. Zach mieri naňho mečom a žiada ho, aby uznal, že on je kráľ. Cyril sa zošmykne a visí nad útesom. Zach sa ho snaží vytiahnuť, ale on spadne s výkrikom do zamrznutého jazera. Vlčica uteká a skočí do jazera. Spoza stromu vyjde Oplan. Vydiera Zacha, aby sa nevracal domov, lebo za bratovraždu ho čaká poprava. Princ namieta, že on všetko videl, a tak môže povedať, ako to bolo. Oplan presviedča Zacha, že ho popraví, pretože nebude nikomu chýbať. Oplan si zoberie Zachov aj Cyrilov meč ako dôkaz, že sú obaja mŕtvi. Hodí oba meče ku Bertiným nohám a povie, že obaja princovia zahynuli v lese. Berta je kráľovnou a dá rozkaz Oplanovi, aby vzal poddaným všetku soľ, čo nájde. Dodá, aby vyhnal aj dedinčanov z jej zámku. Oplan uvrhne Buchvalda do temnice. Viktor zoberie meče oboch princov. Sprievodný mužský hlas hovorí, že od tých čias nemal nikto v kráľovstve soľ a zavládol tam strach a bieda. Kto v kráľovstve zostal, musel iba dúfať, že kliatba jedného dňa pominie. Ada si sama pre seba povie, že nájde soľ a vyslobodí otca. Stretne v lese Zacha a povie mu, že hľadá soľ. Zach sa ponúkne, že ak mu dá strechu nad hlavou, pomôže jej nájsť soľ. Ada zistí, že voda z potoka je slaná. Napadne jej, že kráľovnej ponúkne soľ a ona jej vráti otca.

Cyril leží v jaskyni na kožušine. Lena mu dáva mäso, aby zosilnel. Povie jej, že ak ho vylieči, bohato sa jej odmení. Lena nechce nič. Stačí jej to, že v jaskyni nie je sama. Ada hovorí Zachovi, že zachráni Lenu aj otca. Cíti, že Lena je stále nažive. Oplan prinesie kráľovnej iba málo soli na dne truhlice. Kráľovná zabuchne s hnevom truhlicu. Kričí, že nemá soľ ani rubíny. Kráľovnin radca si sadne na truhlicu a povie, že ak sa nenájde soľ, všetci sú stratení. Oplan sa pýta Buchvalda vo väzení, či nepozná nejakú inú cestu do jaskyne. Buchvald odpovie, že on by bol posledný človek, ktorému by to povedal. Oplan sa mu vyhráza, že spáli les, aby zhorelo všetko živé aj s vlčicou, a potom všetci uvidia, že legenda je iba výmysel. Oplan dá vojacom pokyn, aby vystrelili zapálené šípy na les. Les však nehorí. Oplan sa vracia na hrad a kričí, že vlčica nad ním nevyhrá. Vlčica beží do jaskyne s korisťou v papuli. Zmení sa na Lenu. Cyrilovi sa zapálila zranená noha. Lena ho ubezpečí, aby sa nebál, pretože našla bylinky, ktoré mu pomôžu. Pýta sa jej, ako sa dostane z jaskyne von. Lena mu vyčíta, že jemu záleží iba na sebe samom, a že ona nie je jeho slúžka. Cyril ju odmieta odprosiť. Cyril dostane horúčku, rana sa mu zapálila. Spomenul si, ako ho Lena zachránila. Prosi ju, aby mu odpustila.

Ade a Zachovi sa podarilo získať soľ z vody. Ada má nápad. Korytá naplnia vodou, slnko ju odparí a zostane iba soľ.

Viktor hovorí Buchvaldovi že neverí Oplanovi, že princovia zahynuli. A že ani jeho nenechá umrieť. Ada so Zachom získavajú soľ z potoka. Lena hovorí Cyrilovi, že mu vytiahla šíp z rany a bylinky vyliečili zápal. A že tá voda v jaskyni je ozajstný zázrak. Lena si myslí, že tá voda pomôže jeho nohe. Všetko tam je soľ, a bez soli sa nedá žiť. Cyril sa prizná, že nechcel, aby sa Zach stal kráľom. Chce vyzdraviť a zabiť vlčicu, aby sa on stal kráľom. Lena v tom momente odchádza preč. Povie Cyrilovi, že mu zachránila život, ale odteraz je na to sám.

Kráľovná sa sťažuje, že nikto ju nevie zbaviť vlka. A že čoskoro pôjde po žobraní, a pritom má pod nohami rubínovú sieň. Oplanovi povie, že tie rubíny chce. Oplan privedie umelca, ktorý predvádzal čierny prach, ku kráľovnej. Tvrdí kráľovnej, že umelec dokáže rozdrviť skalu. Umelecovi sa podarí prachom rozbiť sochu kráľa. Kráľovná rozkáže, aby umelca popravili. Už ho nepotrebuje a nechce, aby niekomu prezradil tajomstvo čierneho prachu. Cyril nájde rubínovú miestnosť – srdce jaskyne. Chce nájsť z jaskyne cestu von. Vtom sa objaví vlčica. Cyril pochopí, že je to Lena. Nájde dvere uzamknuté zámkom. Buchvald povie umelcovi vo väzení, že jaskyňa plače, lebo má v srdci ranu. Zach sa pýta Ady, či je to dobrý nápad odniesť na hrad všetku soľ, ktorú oni sami vyrobili. Ada chce soľ vymeniť za otca. Zach naloží somára vrecami soli. Ada chce naučiť ľudí, ako odparovať soľ. Pretože potom budú všetci šťastní. A chce nájsť svoju sestru. Zach našiel v koryte šíp. Rozpovie Ade, ako sa mu brat postavil do

cesty, keď chcel zabiť vlčicu. A potom spadol do čierneho jazera. Ada mu povie, že šíp priplával z jaskyne.

Kráľovná povie Ade, že nepotrebuje jej soľ. Ale že sa môže rozlúčiť naposledy so svojim otcom. Viktor spozná Zacha v plášti a s kapucňou na hlave. Podáva mu meče oboch princov. Zach mu prezradí, že Cyril je nažive tiež. Viktor pokľakne pred princom s mečom v ruke a povie, že keďže je nažive, Berta nie je viac kráľovnou. Ada povie Zachovi, že to jazeró je cesta do jaskyne. Zach sa doň spustí. Ada pochopila, čo jej otec chcel povedať, keď bola za ním vo väzení. Kričí za Zachom, že ak sa rana jaskyne zahojí, všetko bude ako predtým. Berta oznámi Buchvaldovi, že ho už nepotrebuje. Má zbraň, ktorá zničí skalú, a zajtra bude mať aj všetky rubíny. A oni dvaja s umelcom zajtra zomrú. Pred Zachom sa objaví zrazu v jaskyni princ Cyril. Zach mu podáva meč so slovami, že skočil do jazera, aby ho zachránil. Cyril mu hovorí, že ak človek zoberie z jaskyne rubín, premení sa na vlka alebo teda vlčicu. Pokračuje, že Lena ho zachránila, aj liečila, a aj krmila. Nemôže ju opustiť, pretože nemôže bez nej žiť. Kráľovná so sprievodom je pri jaskyni. Nad jaskyňou sa objaví vlčica. Ada prosí sestru – vlčicu, aby pustila Bertu do jaskyne. Zakričí na Bertu, že rubín na jej korune je kľúčom do jaskyne. Pred Bertou sa otvorí dvere do jaskyne. Vojde do rubínovej miestnosti. Vlčica sa premení na Lenu. Obe sestry sa objímu. Umelec prezradí Buchvaldovi, že prach, ktorý zostal Oplanovi a Berte, už nestačí na nič. Takmer celý ho minuli, keď rozbili sochu kráľa. Cyril povie Berte, že nie je kráľovná. Ona kričí, že má rubíny, a tak nepotrebuje nikoho. Jeden z princov za ňou kričí, aby nebrala tie rubíny, pretože sú prekliate. Berta neuposlúchne, a premení sa na čiernu vlčiu. Oplan ju chce zabiť, pretože sa chce stať kráľom. Sprievodný mužský hlas rozpráva, že od tých čias macochu ani Oplana nikto nevidel. Zach zodvihne zo zeme kráľovskú korunu s rubínom, ktorá zostala po macoche, a podáva ju Cyrilovi. Korunu s rubínom dajú obaja spoločne na miesto do srdca jaskyne. Zach príde za Adou pomôcť jej s vedrom vody. Cyril príde za Lenou a dá jej na krk náhrdelník s príveskami zo soli.

Sprievodný mužský hlas povie na záver, že obe dievčiny vládli kráľovstvu, pretože viac hláv je viac rozumu. **Umelec** na kameru: „*Vládli po boku svojich princov dlho a šťastne.*“

21:50:01 koniec programu

zvukovo-obrazový komunikát *Dvojka*

upútavkový blok

zvukovo-obrazový komunikát *Dvojka*

21:50:58 koncert Novaja radost' – koledy Ivy Bittovej

21:55:00 koniec monitorovaného záznamu